

Oslo, 23.01.2026

Innspill til rusbehandlingsutvalget

Frelsesarmeen takker for muligheten til å komme med våre innspill til Rusbehandlingsutvalget. Disse skriftlige innspillene supplerer våre muntlige innspill i møtet 6.1.2026.

Frelsesarmeen er en av mange ideelle aktører som har vært toneangivende i utviklingen av tilbudet til personer med rusproblemer i moderne tid. Fremtidige samarbeid mellom offentlig og ideell sektor bør baseres på gjensidig respekt og anerkjennelse, dialog og åpenhet. Rusbehandlingsutvalgets hovedfokus må være å legge til rette for behandlingsløp som ivaretar den enkelte pasients behov ift innhold, oppholdstid og arena (institusjon, poliklinikk/ambulant oppfølging.)

Vi vil gi innspill på utfordringer i samarbeidet mellom offentlige tiltak og private aktører, samt på punktet i mandatet som gjelder samarbeid med private ideelle aktører.

Utrede og foreslå hensiktsmessig organisering, samhandling og finansiering av private tjenester

Frelsesarmeen er opptatt av å levere tjenester av høy kvalitet. For at samhandlingen mellom offentlige oppdragsgivere og ideelle tjenesteytere skal fungerer på best mulig måte, mener vi at følgende faktorer er avgjørende:

- Langsiktige avtaler med fokus på kvalitet til en fornuftig pris.
 - o Kvalitet bør vektles høyere enn pris i anskaffelser
 - o Lange avtaler med forutsigbar drift gir bedre rammevilkår til å investere i utviklingen av personalet, investeringer i eiendom og utvikling av gode behandlingsløp
 - o Korte avtaleperioder gir større risiko for leverandører, og dermed også høyere pris for innkjøper
- Anskaffelser basert på dialog og fleksibilitet.
 - o Muntlige forhandlinger, konkrete tilbakemeldinger og muligheten for kjøper å justere de inngitte tilbudene er gunstig for alle parter: det forebygger misforståelser, gir høyere kvalitet i tjenestene og sikrer riktig bruk av felleskapets midler.
- God og jevnlig dialog mellom leverandører og oppdragsgiver sikrer felles forståelse for oppdraget, og gir mulighet for begge parter til å justere tilbudet underveis i avtaleperioden.

- Klare forventninger fra oppdragsgiver til faglighet, dokumentasjon og kvalitet er positivt og ønsket.
- I anskaffelser bør økonomisk bæredyktighet være et kriterium. Verken tilbydere eller oppdragsgiver er tjent med at det anskaffes tilbud der økonomien til leverandøren blir presset etter kort tid.
- Større likebehandling av leverandører på tvers av helseregionene. Per i dag har hver helseregion en egen måte å organisere, anskaffe og følge opp leverandørene på. I tillegg til at det er forskjeller i behandlingsslengde, innhold, betalingsordninger mm.

Vi vurderer det slik at lange avtaler, kombinert med proaktiv og planlagt dialog mellom avtalepartene, der avtaler justeres ved behov, vil sikre tilbud som er tilpasset behovet til pasientene på best mulig måte.

Modellen HSØ valgte i forrige anbudsrunder med etterbetaling av opphold, flytter økonomisk risiko til ideelle aktører og utfordrer likviditeten til leverandørene. Dette er ikke gunstig for kvaliteten i leveransen.

Vurdere offentlige anskaffelser/anbudskonkurranser

Offentlige anskaffelser kan være et godt redskap for å kjøpe gode tjenester til en pris som utgjør en fornuftig bruk av felleskapets ressurser.

En reservasjon for ideelle organisasjoner sikrer at midlene satt av til rusbehandling går til å sikre tilbud av høy kvalitet, der fokus ligger på pasientenes beste og på videreutvikling av tilbudet.

Det er viktig at anbudskonkurransene gjennomføres uten høyt tidspress, slik at det er tilstrekkelig med tid til god dialog med tilbydere og mulighet til å justere tilbudene der det er misforståelser, uklarheter eller manglende kvalitet.

Kvalitet bør vektas høyere enn pris, slik at faglig sterke tilbud ikke velges bort.

Anskaffer må sørge for at det er mulighet for å fravike kriteriene for å sikre mangfoldige behandlingstilbud, med god geografisk spredning.

Evalueringskriterier i anskaffelser må være kjente, etterprøvbare og reelle.

Anskaffer må kunne opprette diversitet i behandlingstilbudene; det er en styrke for feltet der pasienter kan finne et tilbud som passer seg selv!

Vurdere andre former for økonomiske virkemidler enn tilskuddsordninger

Aktivitets- og ettervernstilbud i kommunene finansieres i stor grad gjennom tilskudd. Det kan være med på å skape segmenterte tilbud som mangler samhandling.

Tilskuddsordninger er en fin måte å stimulere til nytenkning og kan i utgangspunktet finansiere nyetablering av prosjekter. Slik de forvaltes pr i dag bærer ordningene mer preg av driftsavtaler, enn tilskuddsordninger. Tildelingene skjer med bakgrunn i tidligere

tildelinger, og det er vanskelig å komme inn med «nye» tiltak på grunn av stort press på ordningene.

Tilskuddordningene har, slik de er organisert i dag, en del utfordringer som gjør det utfordrende å drive tiltak over tid. Flere av disse handler om risikoen som legges på tilskuddsmottaker.

1. Tildelingen blir ofte sendt ut i februar/mars. Dermed er arbeidsåret i gang før man vet hvilke økonomiske rammer man har. For tilskuddsmottakere som har ansatte eller andre forpliktelser er dette en stor økonomisk risiko å ta.
2. De fleste mottakere driver tiltak som går over flere år. Dersom man et år går med overskudd, må disse pengene tilbakebetales, eventuelt overføres til påfølgende år. Da som regel som avkortning i utbetaling. Tilskuddsmottaker har ikke mulighet til å sette pengene til side for å dekke eventuelle underskudd andre år. Eventuelle underskudd (for eksempel slik vi så i «dyråret» 2023) må dekkes av tilskuddsmottaker selv. Denne modellen er et dårlig insentiv for nøktern drift, og gjør det vanskelig å planlegge for dårlige år.
3. For å kompensere for noe av mangelen på økonomisk forutsigbarhet har man nå mulighet til å få flerårig tilskudd på enkelte ordninger. Dette er en forutsigbarhet med forbehold, da økningen i tilskudd fra år til år ikke følger lønns- og prisvekst, men snarere økningen i tildelingen i ordningen. Resultatet av dette er derfor et de facto kutt fra år til år i perioden.

Med vennlig hilsen

Benjamin Brekke-Nærstad

Områdeleder, Frelsesarmeens rusomsorg

benjamin.brekke@frelsesarmeen.no

47 48 19 43